

Peter Lautrup-Larsen om tingenes tilstand i dansk politik: S og V ligner partier, der skal hver deres vej

11.07.2024

Uanset rygtemøllen er statsministeren næppe på vej væk. Og til september skal hun vise baglandet, hvordan hun vil bremse vælgerflugten – INDEN kommunalvalgkampen starter. Det bliver svært.

Af Peter Lautrup-Larsen

Det er det rene sladder og man kan diskutere, om man derfor overhovedet skal nævne det – men spørgsmålet trives på Christiansborg. Hvor længe holder Mette Frederiksen? Folk, der mener at kende statsministeren, synes, at hun virker træt, modløs og mangler tidligere kampgejst og overskud med stålsat tro på eget lederskab som under coronakrisen. At hun var rystet efter overfaldet på Kultorvet i det indre København fredag før Europa-Parlamentsvalget, øgede kun presset. I forvejen var der hadske angreb, møder afbrudt af Palæstina-aktivister og ikke mindst: En uafvendelig nedtur i meningsmålinger og popularitet, der må tære på hende. Siger altså sladdereren.

Men man kan sandsynligvis finde flere, der stoler på Mette Frederiksen, når hun insisterer på, at hun ikke går som statsminister, før vælgerne har stemt hende ud. En kaptajn forlader ikke den synkende skude. Som tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen sagde dét i en privat samtale for syv år siden: ”Hvis man ikke har prøvet at være nummer ét, aner man ikke, hvad man taler om”.

Udgangspunktet for enhver seriøs analyse af SVM-regeringens situation og muligheder må derfor være, at det bliver med statsministeren for bordenden sammen med de to andre partiledere, Venstres Troels Lund Poulsen og Moderaternes Lars Løkke Rasmussen. Og regeringen er – med hendes ord – i tænkeboks. Selv om hun ikke fik nogen international toppost – hvad hun trods rygterne om det modsatte næppe heller meldte sig som kandidat til – betyder vælgerflugten i meningsmålingerne alligevel, at det er nødvendigt at ”genbekræfte” regeringen. For nu at bruge det ord, som Lars Løkke Rasmussen tog i anvendelse allerede sidste år, da Mette Frederiksen formentlig sonderede muligheden for at blive NATO-generalsekretær.

Missionen, der forsvandt

Efter junivalget til Europa-Parlamentet er vælgernes utilfredshed åbenbar – og den er manifesteret i andet end meningsmålinger. Der er næppe tvivl om, at regeringens tre partiledere føler en vis vælgerlede over dens historiske ringe tilslutning i diverse meningsmålinger. Den manglende popularitet kendetegner både partierne og ministrene – ikke mindst Mette Frederiksen selv. Men der findes ikke retfærdighed i politik, selv om SVM-regeringen i sjælden grad har opfyldt sit 63 sideres massive regeringsgrundlag med den manende titel ”Ansvar for Danmark”, siden den blev dannet i december 2022. Beskæftigelsen har aldrig været højere, økonomien er i topform og klimamålene bliver nået.

Målt på resultater har SVM-regeringen indfriet flere af sine løfter end nogen anden regering, siden Anders Fogh Rasmussen som statsminister i 00'erne kunne bygge på et fast bloksamarbejde med Dansk Folkeparti. Bare tænk på VLAK-regeringen under Lars Løkke Rasmussen, hvis regeringsgrundlag blev en lang liste over alt det, som den IKKE kom igennem med.

Problemet er bare, at SVM-regeringens indfrieede løfter er dem, som blev afgivet, da den blev dannet. Ikke dem, som mange af de tre partiers vælgere troede de støttede med deres kryds på valgdagen 31. oktober 2022.

I en slags politisk testamente erklærede Svend Auken sig spydigt enig med et citat fra en amerikansk politiker, der engang sagde: ”Inde på midten af vejen er der ikke andet end hvide striber og døde fluer”. Aukens pointe: At politisk forandring må komme fra venstre eller højre. Politik bliver nok lavet PÅ midten, men ikke AF midten. Hans indsigt virker eviggyldig også i dag. Vælgerne kan godt lide bredt samarbejde, men flertallet af dem kan ikke lide SVM-regeringens arbejdsfællesskab af partier, der historisk har været hinandens rivaler i kampen om at lede landet.

Mange S-vælgere har det nok som Enhedslistens daværende leder Mai Villadsen, som efter valget konstaterede: ”Jeg hørte godt, at Mette Frederiksen talte om en bred regering, men jeg troede ikke, hun mente det”. For V-vælgere er problemet værre: At man brød valgløftet om ikke at gøre Mette Frederiksen til statsminister.

Den oprindelige fortælling for snart to år siden var en flertalsregering med handlekraft i krisernes tegn. Hurtigt forsvandt flertallet i målingerne – efterhånden næsten også i folketingsalen, i hvert fald på papiret. Af kriserne er kun Ukraine-krigen tilbage – og trods dens alvor

har de fleste danskere vænnet sig til den. Andre kriser – som truende inflation eller mangel på energi – har så at sige løst sig selv. Et flertal af vælgerne giver i hvert fald ikke regeringen æren for, at de er væk.

For V-vælgere er problemet værre: At man brød valgløftet om ikke at gøre Mette Frederiksen til statsminister

---

Hverken klimaaftalen eller sundhedsreformen kan sælge billetter

Forude venter forhandlinger med Folketingets partier om den klimaaftale, som regeringen indgik med Landbrug & Fødevarer på den ene side og Danmarks Naturfredningsforening på den anden i den såkaldte grønne trepart. Endnu en kriseløsning, som de tre regeringspartier kan sætte tjektegn ved, når den glider gennem Folketinget uden nævneværdige ændringer. Det kan godt være, at aftalen løser nogle af de problemer, som Venstre havde med sit jyske bagland med rod i landbruget. Den tilsyneladende ro i partiet er i det mindste et grundlag for en start mod bedre tider, men det grundlæggende problem for Venstre er stadig accepten af Mette Frederiksen som regeringens chef – og dén, der tegner butikken. Omvendt vil især Socialdemokratiet nu

blive anklaget for at devaluere sine grønne holdninger, hvis Venstre er tilfreds. Den slags kompromisser giver sjældent stemmer og det gælder alle tre regeringspartier.

For at citere en af de større forligsmagere i tidligere dansk politik, den radikale leder Niels Helveg Petersen, tilbage i 1980'erne: "Det er oftest det, som ikke bliver til noget, der er mest populært". Sådan går det sikkert også her. De rødgrønne partier til venstre for regeringen vil kalde klimaaftalen utilstrækkelig og omvendt vil de blå partier til højere fokusere på tabet af arbejdspladser på landet. Så kan regeringen nok så ofte kalde klimaaftalen historisk.

Begejstringen bliver tilsvarende til at overse, når SVM-regeringen til august giver sit bud på en ny sundhedsreform. Ambitionen er givet alvorligt ment, når man vil gøre op med den udbredte opfattelse af, at der er noget rivravruskende galt med det danske hospitalsvæsen. Og det kan godt være, at den nedsatte Sundhedsstrukturkommission har givet den tre gennemarbejdede modeller at vælge imellem – Lars Løkke Rasmussen taler om sin egen fjerde udgave – med eller uden regioner, nye statslige enheder og bestyrelser, men den slags er og bliver systemtænkning. Det bliver ikke med sundhedsreformen i hånden, at SVM-regeringen vender nedturen i meningsmålingerne. Tværtimod venter en valgkamp op til regions- og kommunalvalget i november næste år, hvor de lokale byrødder også i de store kommunalpartier, S og V, trods regeringsfællesskabet vil være enige om én ting. Nemlig, at alle dårligdomme kommer fra Christiansborg.

Kan vælgerne lære at elske SVM?

Samtidig mangler SVM-partierne stadig at få den folkelige forståelse for det allervæsentligste politiske tiltag, når den vil måles og vejes på at få løst dansk økonomis alt overskyggende problem: Mangel på arbejdskraft.

Ordet 'arbejdsudbud' er ikke ét, som bliver råbt ud over de røde faner 1. maj. Her ligger især Mette Frederiksen, som hun har ret. Det kan godt være, at hun i dag kalder 'arbejdsudbud' for sin 'nye valuta' – i stedet for at tælle milliarder i statskassen – men glemte er det næppe hverken i bagland, fagbevægelse eller blandt mange vælgere, at hun tog afstand fra arbejdsudbud som en politisk ledestjerne og talte om "en blomst, der ikke er groet i vores have", da hun blev formand for Socialdemokratiet i 2015. I modsætning til i dag, hvor hun som statsminister i spidsen af SVM-regeringen har ændret holdning, taler om danskernes arbejdsmoral (uanset at hun har modereret sine tidligere udmeldinger) og fnyser "glem det, venner, glem det!" til idéen om nedsat arbejdstid.

Da SVM-regeringen få uger efter tiltrædelsen brugte pisker og afskaffer Store Bededag for at øge danskernes årlige arbejdstimer, blev det mødt med raseri over et angreb på velerhvervede rettigheder. Og når den lokker med guleroden for med milliardstore skattelettelser at øge danskernes appetit på at arbejde mere, bliver det ikke opfattet som et middel til at redde velfærdsstaten, men nærmest som det modsatte.

Det ser derfor ud til at blive op ad bakke, når regeringen de næste måneder vil prøve at revitalisere sig selv. Let er det ikke, måske endda umuligt, at få vælgerne til at lære at elske projektet. Når Mette Frederiksen taler om at lytte til de utilfredse danskere, står stadig tilbage, om hun, Troels Lund Poulsen og Lars Løkke Rasmussen så også ændrer regeringens politik efter, hvad de hører.

Kommunalvalget truer

Reelt har de tre partiledere kun resten af året til at formulere nye udspil i fællesskab. Næste år vil blive præget af valgkampen også mellem regeringspartierne indbyrdes op til kommunalvalget 18. november 2025,

der truer både Socialdemokratiet og Venstre med tab af kommunalbestyrelsesmedlemmer og borgmesterposter. Ganske vist er den gængse opfattelse blandt valgforskere, at landstendenser, som de er målt i meningsmålinger om folketingsvalg, kun slår halvt igennem i de lokale valg. Og borgmestereffekten styrker givet også de to partier, fordi de sidder på hovedparten af dem. Men både for S og V er det alligevel velvalgt at bruge ordet "truer" om kommunalvalget.

Socialdemokratiets traditionelle målestok for lokal succes er magten i de største byer. Den er for alvor i spil næste år til november. Både i Aarhus, Odense, Aalborg og især i København. I hovedstaden blev Enhedslisten allerede største parti ved det seneste valg i 2021 og kun hver tiende vælger satte kryds ved liste A i det netop overståede EU-valg.

Efter det seneste kommunalvalg blev den nuværende overborgmester Sophie Hæstorp Andersen reddet i konstitueringen, men risikoen er overhængende for, at mere end hundrede års socialdemokratisk ledelse af Hovedstaden slutter næste år. Lige nu drømmer de socialdemokratiske københavnere derfor om et mirakel. Som dengang for tyve år siden, da de fik Ritt Bjerregaard til at genopstå fra de politisk døde for med succes at lammetæve Venstres Søren Pind.

I dag vil navnet være tidligere statsminister Helle Thorning-Schmidt. Håbet er lysegrønt, uanset hun selv ikke synes at være med på tanken. Pointen i denne sammenhæng er mere, at de i København ikke ser Mette Frederiksen og hendes regering som et halmstrå, de kan klynge sig til for at beholde magten. De må selv finde på noget. Men det ændrer ikke på, at et tab af Hovedstaden vil ramme statsministeren som en damphammer og mere end så meget andet yderligere symbolisere den socialdemokratiske vælgerkrise.

EU-valget blev for Venstres Troels Lund Poulsen en mindre katastrofe

end frygtet og han håber givet på, at mange vælgeres utilfredshed med Venstre som regeringsparti på tilsvarende måde ikke slår fuldt igennem i kommuner og regioner. Men godt bliver valget næppe og et valgresultat med skrabet mål dæmper ikke baglandets frustration over tingenes tilstand.

Hvis S- og V- borgmestre beholder deres poster, vil det ikke være på grund af Mette Frederiksen og Co., men egen politisk behændighed og gennemslagskraft

---

Endelig er det langt fra sikkert, at Lars Løkke Rasmussen og hans Moderaterne får det lokale gennembrud, som partiet givet håber på, selvom de øjeblikkelige meningsmålinger er vigende. Det er ikke enkelt for mindre partier at slå igennem kommunalt trods landspolitisk succes. Det lykkedes for eksempel ikke for Dansk Folkeparti med Kristian Thulesen Dahl i spidsen i 2017. Dengang forventede partiet, at den historisk høje vælgertilslutning ved det forudgående folketingsvalg to år tidligere ville smitte af til mindst 6-7 borgmesterposter. Det endte med

én. På Læsø – landets mindste kommune.

Her og nu tyder det derfor på, at kommunalvalget kommer til at bekræfte, at regeringen er i modvind. Hvis S- og V- borgmestre beholder deres poster, vil det ikke være på grund af Mette Frederiksen og Co., men egen politisk behændighed og gennemslagskraft.

En tanke er løs i baglandet

Presset på regeringen for at ændre her og nu er derfor åbenbart og det er altså også det, som de tre partiledere nu erklærer at gå i gang med. De må få noget til at ske.

Regeringen har brug for et symbolforslag, der med et brag bryder lydmuren og skaber hul igennem til dem, de vil råbe op. I det stille – især i det socialdemokratiske bagland – trives en opfattelse af, at den nødvendige imødekommelse af utilfredse frafaldne vælgere kunne være at genindføre den Store Bededag, hvis afskaffelse mere end så meget andet i deres optik er blevet et symbol på SVM-regeringens magtfuldkommenhed og manglende forståelse for mange danskeres travle hverdag. Selv langt ind i regeringstoppen ganske vist uden for citat erkender man da også, at afskaffelsen var om ikke en fejl så i det mindste kommunikeret så dårligt, at det kom som en ”tyv om natten”.

Er det overhovedet er en overvejelse, der når regeringens eget forhandlingsbord? Kilder i regeringen afviser det – i hvert fald indtil videre – som rent sludder, hvis man spørger til det. Dels virker det teknisk uoverkommeligt at genindføre den tabte fridag, når arbejdsmarkedets parter har indrettet sig (nogle endda med forståelse for indgrebet) – og måske nok så vigtigt: Ansigtstabet i politik er ofte den største omkostning. At benytte sig af fortrydelsesretten ligner et politisk nederlag, der har desperationens skær.

Naturligvis ville både medierne og de politiske modstandere gøre sig lystige over en genindført Store Bededag. Men egentlig substantiel kritik kommer næppe alle de partier i oppositionen, der –bortset fra De Radikale – krævede afskaffelsen taget af bordet. Og slet ikke fra den fagbevægelse, der dengang krævede en folkeafstemning. At arbejdsgiverne vil rase og Nationalbanken, de økonomiske vismænd og den liberale tænketank Cepos vil producere regneark på regneark over en genindført fridags uansvarlighed, vil understrege at ikke kun S men hele regeringen lytter til den folkelige opfattelse af virkelighed kontra teori.

Der er endda fortilfælde, der ligner. I 1986 valgte den daværende firkløverregering med den konservative statsminister Poul Schlüter at afskaffe den karensdag, den havde indført fire år tidligere. Karensdagen skulle sikre et øget arbejdsudbud og nedbringelse af sygefraværet, som allerede dengang var en politisk hovedopgave, ved at lade lønmodtagerne selv betale for deres første sygedag. Men lønmodtagerne stemte med fødderne. Det, der havde en undertone af stop for pjækkeri, blev i stedet erstattet af sloganet: ”Tag to, betal for en” – og sygefraværet blev snarere større end mindre. Poul Schlüter tog konsekvensen af danskernes modstand mod karensdagen. Mette Frederiksen og Co. kunne gøre det samme med Store Bededag. Men som DR’s politiske kommentator Jens Ringberg bemærkede – i øvrigt med henvisning til en typisk Schlüter-vending: ”Jeg holder det ikke for sandsynligt”.

Skal S og V hver deres vej?

Spørgsmålet er så: Hvad ellers? Selv forventer regeringen næppe, at den længe ventede ministerrokade får frafaldne vælgere til at vende tilbage til de tre partier. Selv om nye ansigter altid har en nyhedsværdi, så vil en udnævnelse af Dan Jørgensen som EU-kommissær, oprettelsen af en Europaministerpost (fordi Danmark overtager EU-formandskabet om et

år) og konstruktionen af et Beredskabsministerium – alt sammen akkompagneret af en række interne byttechandler – højst give forbigående medvind.

**Intet tyder på, at
SVM-regeringen
går samlet til valg.
Tværtimod er
statsministeren
og især Venstres
Troels Lund
Poulsen under et
baglandspres, der
rækker helt ind i
deres
folketingsgrupper
for at opløse
regeringen jo
hurtigere desto
bedre**

Kort sagt: SVM-regeringen vil stadig blive bedømt på Mette Frederiksens, Troels Lund Poulsens og Lars Løkke Rasmussens gøren og laden.

Men nu, som regeringen nærmer sig sin to-årsdag, ser man ud til af forberede dagen, hvor man skal gå hver til sit. De tre partiledere åbner op for at ville profilere sig med egne forslag – på partiernes vegne, ikke regeringens. Den slags ender som regel i skuffede forventninger – og med indtrykket af at være blevet banket på plads, når det ikke bliver til noget.

Intet tyder på, at SVM-regeringen går samlet til valg. Tværtimod er statsministeren og især Venstres Troels Lund Poulsen under et baglandspres, der rækker helt ind i deres folketingsgrupper for at opløse regeringen jo hurtigere desto bedre. For Troels Lunds vedkommende også fordi Venstre ved EU-valget klarede sig langt bedre end frygtet – dét giver fornyet håb om, at Venstre selv efter et folketingsvalg der vil kræve tab af mandater stadig vil være det største parti i blå blok. Dermed ligner formanden også en statsministerkandidat.

I S har det interne pres mod Mette Frederiksen modsat fortegn. Bekymringen over SF's fremmarch, der med rette ses som en konsekvens af socialdemokratisk højredrejning, øger kravet om en mere rød profil og en venden tilbage til en "ægte" socialdemokratisk regering.

En gammel politisk tommelfingerregel siger: Erkender man under et forhandlingsforløb, at det med tiden ender i et ærgerligt facit, kan man med fordel selv gøre straks, hvad man ellers senere vil blive tvunget til. Derfor overvejer de givet i de tre regeringspartier, om de skal vente med at gå hvert til sit, EFTER Mette Frederiksen har bimlet med valgklokken ELLER gøre det inden. Men de ringe meningsmålinger får ikke nogen til at ønske at spørge vælgerne her og nu. En tredje mulighed er naturligvis også, at SVM stopper mens statsministeren forsætter – enten alene i en ny S-regering eller med en anden regeringskonstellation. Men den slags kan skal tages i nuet og kan næppe aftales på forhånd.

SVM-regeringens halvvejs-status ender derfor formentlig i et revideret regeringsgrundlag og en regering, der sidder tiden ud. Mette Frederiksen vil være under pres for at levere noget nyt, når hun møder sit bagland ved den socialdemokratiske kongres i Aalborg 14.-15. september og senest ved Folketingets åbning den første tirsdag i oktober. Og Troels Lund Poulsen har ligeledes brug for at vise Venstre, at han ikke kun er med på afbud som formand, fordi forgængeren Jakob Ellemann-Jensen vinkede farvel til politik. Forventningen er, at han skal signalere et tydeligere Venstre, der står i egen ret – men så må det politiske indhold nødvendigvis være væsensforskelligt fra det, som Mette Frederiksen er tvunget til at signalere, særligt for at lukke vælgerflugten til det frembrusende SF.

Regeringen vil give indtryk af en ny start, men reelt bliver det sandsynligvis mere af det samme, simpelthen fordi de tre regeringspartier skal være enige om det hele. Uagtet at der er to år til næste valg vil det næppe vende meningsmålingerne forinden. ■

**Regeringen vil
give indtryk af en
ny start, men reelt
bliver det
sandsynligvis
mere af det
samme**

Peter Lautrup-Larsen (f.1953) har mere en 40 års erfaring på Christiansborg. Han var pressechef i Det Radikale Venstre 1986-90. Derefter skrivende politisk journalist i 10 år, inden han fra 2000 blev ansat på TV2 som reporter og politisk analytiker.